

CONTRIBUCIÓ AL CATALEG ESPÉLEO-PALETNOLÒGIC DE CATALUNYA

AVENCS, COVES I
ESTACIONS PREHISTÒRIQUES DE CAPELLADES
I SA COMARCA

1905 - 1913

per

ROMANÍ I GUERRA

Ma perllongada residència en aquesta vila me proporcionà ocasió per a recórrer l'encontrada, mes, no he pogut estendre el camp de mes exploracions com desitjava. L'abundor de material recollit en mes recerques i l'importància de les estacions prehistòriques més pròximes a Capellades, m'han obligat a limitar-me a l'exploració i estudi del grup espeleològic més important d'aquesta comarca, o sia, el format per gran nombre de coves, distribuïdes per la xamosa i imponent cinglera de Capelló, on per primera vegada s'ha trobat la més primitiva industria de l'home a Catalunya.

En aquesta privilegiada localitat on l'èxit més falaguer ha omplert les meves aspiracions, he descobert quatre estacions de l'època *musteriana*, una d'*orinyaciana* i no poques del *neolític*, en sa majoria coves sepulcrals, les pertanyents a aquest període.

Sols me limito en aquest treball a donar compte de totes les meves troballes sens fer-ne cap estudi detingut, puix pèl que toca a les dues estacions més importants, l'«Abris Romaní» i l'«Estació Agut», han estat ja bellament descrites pèl savi enginyer de mines, l'eminent geòleg i mon amic, D. Lluís Marià Vidal (1) i de les altres que tinc explorades particularment, n'espero fer estudi detallat quan conegui certes dades osteològiques i tingui del tot finida l'exploració de les coves restants.

En la llista que acompanyo, les coves i altres estacions van assenyalades per ordre cronològic de ma primera visita, marcant amb un * les que no havien estat encar citades en les dates corresponents a cada una d'elles.

Mancades de denominació la major part de les coves, me vegí obligat a batejar-les, ja donant-los el nom de llur propietari, el d'algun prehistòriòleg o el dels peons que m'ajudaren en els treballs d'exploració.

També hi figuren els principals avencs de l'encontrada. Els de «Les Clivilleress», no molt distants del castell de Cabrera del Penadès, per cert molt dignes d'ésser estudiats i els horizontals oberts en el bancal calís on s'assenta el dit castell.

Ambdós són deguts a la denudació subterrània i són notabilíssims com a fenomen d'enfonzament, ocasionats per les aigües del riu Anoia els primers, i els darrers per les pluvials. No crec que existeixi a Catalunya esllavissament de tanta grandiositat com el de «Les Clivilleress», per la qual cosa crec de mon deure cridar l'atenció dels espeleòlegs sobre tan interessantíssima mostra del treball destructor de les aigües.

(1) «Abris Romaní», «Estació Agut», Cova del Or o dels Encantats. Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans. Volum IV, 1911-12.

Com a complement d'aquestes notes, deo també fer menció, encara que somerament, de l'estació romana d'«El Vilà», la pretenduda Jespus, propera a Vilanova del Camí, vila veïna a Igualada. Està situada en una plana que s'alça uns trenta metres en la vora dreta del riu Anoia i se n'han ocupat alguns igualadins en diferents publicacions locals.

En la susdita esplanada, avui plantada de vinya, conten haver-hi trobat molts fonaments de murs o parets, abundosos testos de ceràmica romana, ornamentats molts d'ells, gran quantitat de monedes ibèriques i romanes, i una estàtua de marbre que en descobrir-se i ésser portada al poble, va ésser arrossegada i feta a trossos per la mainada.

Entre les monedes de ma col·lecció local, tinc procedents de «El Vilà» les que detallo a continuació:

Celtíberes: Asos de Tarragona, un Semis de Lliria ? i un Quelsità de plata, de Osca.

Hispano-llatinas: Asos de Tiberi, de Tarragona.

Romanes: Asos de Claudi I i II, Nerón, Adrià, Sabina, Marc-Aureli, Faustina, Maximinus i Galienus.

Tampoc manquen en la comarca els antics enterraments en ciste, les sitges i restes de remotes construccions i són en bon nombre les destrals polimentades de basalt que he recollit esporàdicament per l'encontrada.

En el croquis adjunt figuren les principals coves del grup de la partida de Capelló; encara que traçat sense escala, dóna idea aproximada del conjunt, i pot apreciar-se llur importància espeleològica.

Capellades, 1916.

Avencs, coves i estacions prehistòriques de Capellades i sa comarca visitades o explorades des de 1905 a 1913. (1)

	NÓMINA	Any	Terme	Partida	Conca de Riu	Vessant	Natura de la roca	Ossamenta humana	Silex tallat	Ostreballat	Ceràmica	Molluscos, discs i dentíferos perforats	Fauna quaternaria
1*	Cova Antoni Zulueta	1905	Capellades	Capelló	Anoia	D.	Turó	SI	SI	SI	SI	SI	
2*	» d'En Simeon	»	»	»	»		»	»	•	•	SI	•	
3*	» dels Pinyons	»	»	»	»		»	»	SI	•	•	SI	
4*	» del Pau Anton	»	»	»	»		»	»	SI	SI	•	•	
5*	» de la Miranda	»	»	»	»		»	»	SI	SI	•	SI	
6*	» dels Degotalls	»	»	»	»		»	»	SI	SI	•	SI	
7*	» d'En Sellarès	»	»	»	»		»	»	SI	SI	•	SI	
8	» dels Forats	»	Carme	Esplugues	de Carme	D.	»	•	•	•	•	•	
9	» del Bressol	»	»	»	»		»	»	•	?	•	•	
10	» dels Ossos	»	»	»	»		»	»	SI	SI	•	SI	
11	» Alta	»	»	»	»		»	»	•	•	•	SI	
12*	» del Cavall	»	»	»	»		»	»	•	•	•	SI	
13	» de S. Andreu	»	La Pobla	S. Andreu	Anoia	D.	»	•	•	?	•	•	
14*	» d'En Forcada	»	Capellades	Capelló			»	»	•	•	•	SI	
15*	» de la Ratapinyada	»	»	»	»		»	»	•	•	•	SI	
16*	» del Figuerot	»	»	»	»		»	»	•	•	•	•	
17*	» de Torrenova	1906	»	Torrenova	»		»	»	•	?	•	•	
18	» del Toixó	»	Castellolí	El Pas	—		»	Calissa	•	•	SI	•	

(1) Complement de la llista que acompanya el treball de D. Ll. M. Vidal, «Abris Romaní, Estació Agut, Cova del Or o dels Encantats», Anuari 1911-12, de l'Institut d'Estudis Catalans de Barcelona.

	NÓMINA	Any	Terme	Partida	Conca de Riu	Vessant	Natura de la roca	Ossamenta humana	Silex tallat	Os treballat	Ceràmica	Mol·luscos, discs i dents perforats	Fauna quaternaria
19*	Avenes de Cabrera	1906	Cabrera	Castell	Anoia	D.	Calissa	.	.	.	.	.	
20*	Bauma ensorrada	»	»	»	»		»	.	.	.	SI	.	
21*	Les Clivilleres (avencs)	»	»	Clivilleres			»	.	.	.	.	.	
22*	Abric Romaní	1909	Capellades	Capelló			»	SI	SI	SI	.	SI	
23*	Estació Agut	1910	»	»	»		»	SI	SI	.	.	SI	
24*	Cova del Parano	1911	»	»	»		»	SI	.	.	SI	.	
25*	» del Pinsà	»	»	La lladronera		E.	Pissarres	.	.	.	.	.	
26*	» del Cucala	»	La Pobla	La Rovira	de Carme	D.	Turó	.	.	.	SI	.	
27*	» del Pont	»	»	»	»		»	.	.	.	.	.	
28*	» del Mallorquí	»	Torre	Moranta			»	.	.	.	SI	.	
29*	Bauna del Mallorquí	»	»	»	»		»	.	.	.	.	.	
30*	Cova de Moranta	»	»	»	»		»	.	.	.	.	.	
31*	» de la Guineu	»	»	»	»		»	SI	SI	.	.	SI	Hiena
32*	» del Ferrer	1912	Capellades	Font de la reina	Anoia		»	.	SI	.	.	.	
33*	» d'En Vilella	»	»	Capelló			»	.	.	.	.	.	
34*	» de les Deus	1913	S. Quintí	Les Seus	Riudevitlles		»	.	.	?	.	.	
35*	» del Toixó	»	»	»	»		»	.	?	.	.	.	
36*	» del Pasqual	»	Capellades	Torre Baixa	Anoia		»	.	.	.	.	.	
37*	» Maties Pallarès	»	»	Capelló			»	SI	.	.	SI	.	
38*	» del Nicetes	»	»	»	»		»	.	.	.	.	.	
39*	» Lluís Marià Vidal	»	»	»	»		»	SI	.	.	.	.	
40*	» del Francisquet	»	La Pobla	La Rovira	de Carme		»	.	.	.	.	.	